

Raadsvoorstel

Portefeuillehouder : Presidium
Zaakdossiernummer : x
Documentnummer : 2026.03399

Onderwerp : Raadsvoorstel eindrapport ‘normaal en selectief?’ – Jeugdhulp fase 3 van rekenkamer in Midden-Brabant
Beleidsprogramma : 1.1 Bestuur en Organisatie

Aan de raad van de gemeente Loon op Zand,

Inleiding

De Rekenkamer Midden-Brabant heeft in het rapport “Normaal en selectief?” onderzoek gedaan naar de uitvoeringspraktijk van de jeugdhulp in Goirle, Dongen, Hilvarenbeek en Loon op Zand. Dit is fase 3 van een meerjarig onderzoek dat in 2021 van start ging naar aanleiding van sterk stijgende jeugdhulpkosten in de regio Hart van Brabant.

Om de kostenstijging van jeugdhulp te keren stelden de gemeenteraden in 2021 bestuurlijke uitgangspunten vast, waaronder normalisering en selectief gebruik als leidende principes bij de zorgtoewijzing. In fase 1 (rapport juli 2022) onderzocht de RMB hoe deze uitgangspunten waren vertaald in de inkoopstrategie van de regio. In fase 2 (rapport juni 2023) stond de vraag centraal of op basis van de afgesloten contracten geconcludeerd kon worden dat er zicht was op het realiseren van de zes bestuurlijke uitgangspunten. De RMB wees daarin op kansen – zoals de gemeentelijke toegang als cruciale poortwachter – maar ook op risico’s, waaronder het gevaar dat de toegang er niet in zou slagen alleen naar hoog-specialistische hulp te verwijzen als dat werkelijk nodig is.

Juist dit risico – onvoldoende selectiviteit bij de indicatiestelling – was voor de RMB de aanleiding om fase 3 te richten op de werkwijze van de gemeentelijke toegang. De toegang is immers de poortwachter die in de praktijk bepaalt of normalisering en selectiviteit daadwerkelijk worden toegepast. Dit werd benadrukt door de kwestie Crossroads, waarbij tijdens de start van het fase 3-onderzoek aanzienlijke budgettaire overschrijdingen bij de hoog-specialistische jeugdhulp (S1) aan het licht kwamen. De kernvraag van fase 3 was daarmee: op welke wijze spelen normalisering en selectief gebruik een rol bij het proces rond de indicatiestelling?

Het onderzoek richtte zich op de vraag op welke wijze normalisering en selectief gebruik een rol spelen bij het proces rond de indicatiestelling. De RMB heeft dit kwalitatieve onderzoek laten uitvoeren door Het PON & Telos. Op basis van de bevindingen doet de RMB zeven aanbevelingen, gericht aan het college van B&W en – voor een deel – aan de gemeenteraad zelf.

In het nawoord bij de bestuurlijke reacties heeft de RMB de aanbevelingen heringedeeld naar drie thema’s.

Het eerste thema betreft de doorontwikkeling richting Stevige Lokale Teams (SLT’s): aanbevelingen 1, 2 en 7 uit het eindrapport.

Het tweede thema betreft de verbetering van de rol van de raad: aanbevelingen 3 en 6 uit het eindrapport.

Het derde thema wordt gevormd door de aanbevelingen 4 en 5 uit het eindrapport. Zij betreffen de informatievoorziening aan de raad en waren bijvangst van het onderzoek naar de werkwijze van de toegang; de definitieve evaluatie vindt plaats in fase 4 van het meerjarig onderzoek van de RMB. De raad kan nu al aan B&W vragen hoe de opvolging is vormgegeven.

Beslispunten

Wij stellen u voor:

1. Het college te verzoeken uitvoering te geven aan de aanbevelingen 1, 3, 5, 6 en 7 uit het rapport “normaal en selectief”, zoals opgenomen in bijlage 1 bij dit besluit in de bestuurlijke reactie van het college Loon op Zand op dit rapport d.d. 27 januari 2026, zijnde:
 - B&W te verzoeken deels externe audits bij de SLT's in te voeren als kwaliteitsinstrument voor normalisering en selectief gebruik ten gunste van afspraken met het medisch domein. (aanbeveling 1 in het rapport);
 - B&W te verzoeken de bestuurlijke uitgangspunten normalisering en selectiviteit uit 2021 te handhaven dan wel te herformuleren als: het bevorderen van eigen kracht en het benutten van algemene voorzieningen alvorens een beroep te doen op niet-vrij toegankelijke jeugdhulp. (aanbeveling 3 in het rapport);
 - B&W te verzoeken de gemeenteraad jaarlijks een overzicht te geven van de ontwikkeling van de vraag naar en de feitelijk verleende jeugdhulp, en daarbij aan te geven hoe normalisering en selectiviteit doorwerken in de verwijzingen. (aanbeveling 5 in het rapport);
 - B&W te verzoeken jaarlijkse bijeenkomsten tussen gemeenteraad en vertegenwoordigers van de gemeentelijke toegang en het voorliggend veld in te voeren dan wel structureel voort te zetten. (aanbeveling 6 in het rapport);
 - B&W te verzoeken regionale samenwerking bij de doorontwikkeling van de SLT's te borgen en de duurzame inzet van professionals boven tijdelijke inhuur te stellen. (aanbeveling 7 in het rapport);
2. Het college te verzoeken om de uitvoeringen die al reeds ingevoerd zijn in de gemeente Loon op Zand te borgen te weten aanbevelingen 2 en 4 uit het rapport “normaal en selectief”, zoals opgenomen in bijlage 1 bij dit besluit in de bestuurlijke reactie van het college Loon op Zand op dit rapport d.d. 27 januari 2026, zijnde:
 - B&W te verzoeken functiescheiding tussen beoordelen en verlenen van jeugdhulp structureel te borgen in de werkwijze van de Stevige Lokale Teams (SLT's), en de raad hierover te informeren. (aanbeveling 2 in het rapport);
 - B&W te verzoeken de gemeenteraad 3 maal per jaar te informeren over het effect van de verleende jeugdhulp. (aanbeveling 4 in het rapport);

Beoogd effect

x

Argumenten

De Rekenkamer doet een 7-tal aanbevelingen en het college heeft hierop gereageerd bij brief van 27 januari 2026. In de eerste opwerkingen zijn wat technische opmerkingen gemaakt alsmede welke stappen zijn ondernomen gaandeweg het meerjarig onderzoek waar het voorliggend rekenkamerrapport het resultaat op is. Op basis van de aanbevelingen van de rekenkamer en de reflectie van het college van Loon op Zand op de aanbevelingen is het voorliggende besluit gebaseerd.

Aanbeveling 1. Externe audits bij SLT's

B&W te verzoeken deels externe audits bij de SLT's in te voeren als kwaliteitsinstrument voor normalisering en selectief gebruik ten gunste van afspraken met het medisch domein.

Externe audits kunnen ook als visitaties worden ingevoerd. Visitaties zijn bij verschillende organisaties gebruikelijk. Tijdens zo'n visitatie kunnen externe experts een kritisch oordeel vormen over de werkwijze en de resultaten van de organisatie. Daarmee zijn visitaties een instrument om organisaties scherp te houden. De gemeenten verschillen van opvatting over externe audits bij de lokale teams. Dongen overweegt deze in de doorontwikkeling van het SLT. Goirle, Hilvarenbeek en Loon op Zand zien geen meerwaarde vanwege interne kwaliteitscontrole via het 4-ogenprincipe en multidisciplinaire teams. De RMB beveelt aan dat elke raad hierover een standpunt inneemt, rekening houdend met de lokale context en organisatievorm van de toegang. De raad kan B&W opdragen externe audits in te voeren, dan wel instemmen met het standpunt van B&W om dit niet te doen. Een expliciete keuze versterkt de democratische controle op de uitvoeringskwaliteit. Het college van Loon op Zand geeft aan dat zij deels deze aanbeveling positief kunnen adviseren ten gunste van afspraken met het medisch domein. Om externe audits in te voeren als geheel geeft het college aan geen meerwaarde in te zien.

Aanbeveling 2. Functiescheiding in werkwijze SLT's

B&W te verzoeken functiescheiding tussen beoordelen en verlenen van jeugdhulp structureel te borgen in de werkwijze van de Stevige Lokale Teams (SLT's), en de raad hierover te informeren.

Alle vier gemeenten hebben functiescheiding geïmplementeerd: de professional die een indicatie beoordeelt is een andere dan de professional die de hulp verleent. De RMB acht het waardevol dat de raad dit principe als ordenend beginsel bevestigt. Daarmee geeft de raad een duidelijk signaal over het belang van onafhankelijke besluitvorming bij de indicatiestelling. Deze aanbeveling is al doorgevoerd in de gemeente Loon op Zand

Aanbeveling 3: Bepaal of de raad wil vasthouden aan de bestuurlijke uitgangspunten die in 2021 door haar zijn geaccordeerd.

B&W te verzoeken de bestuurlijke uitgangspunten normalisering en selectiviteit uit 2021 te handhaven dan wel te herformuleren als: het bevorderen van eigen kracht en het benutten van algemene voorzieningen alvorens een beroep te doen op niet-vrij toegankelijke jeugdhulp.

De gemeenteraden hebben in 2021 de begrippen normalisering en selectiviteit als bestuurlijke uitgangspunten vastgesteld. De praktijk laat zien dat gemeenten deze begrippen verschillend interpreteren of andere terminologie gebruiken. De gemeenteraden in de regio HvB hebben in 2021

deze begrippen echter als bestuurlijke uitgangspunten voor de uitvoering van de jeugdhulp vastgesteld. Loon op Zand onderschrijft de definities van de uitgangspunten maar geeft een brede invulling aan normaliseren als het versterken van de gehele samenleving. Normaliseren vraagt om maatwerk.

Aanbeveling 4. Bespreek regelmatig het effect van de verleende jeugdhulp met de gemeenteraad.

B&W te verzoeken de gemeenteraad 3 maal per jaar te informeren over het effect van de verleende jeugdhulp. (aanbeveling 4 in het rapport)

Alle gemeenten organiseren al bijeenkomsten tussen de gemeenteraad en vertegenwoordigers van de gemeentelijke toegang en het voorliggend veld. De RMB adviseert dit structureel vast te leggen, zodat de afstand tussen beleidswereld en uitvoeringspraktijk verkleind wordt en de raad zijn kaderstellende rol beter kan vervullen. De gemeenteraad Loon op Zand wordt drie keer per jaar geïnformeerd ten tijde van de prognose jeugdhulp die door de regio Hart van Brabant worden gedeeld en het college vult deze aan met lokale aantallen en ontwikkelingen per segment.

Aanbeveling 5: Geef jaarlijks aan de gemeenteraad een overzicht van de ontwikkeling van de vraag naar en de feitelijk verleende jeugdhulp.

B&W te verzoeken de gemeenteraad jaarlijks een overzicht te geven van de ontwikkeling van de vraag naar en de feitelijk verleende jeugdhulp, en daarbij aan te geven hoe normalisering en selectiviteit doorwerken in de verwijzingen. (aanbeveling 5 in het rapport)

Het college van Loon op Zand neemt deze aanbeveling van de RMB over. Aanbevelingen 4 en 5 (in het eindrapport) gaan over de kwaliteit en kwantiteit van de informatie die het college de raad verstrekt over de verleende jeugdhulp. Drie van de vier colleges melden deze aanbevelingen al op te volgen. Dongen signaleert dat adequaat inzicht in de effectiviteit van jeugdhulptrajecten landelijk en lokaal nog ontbreekt. De RMB schuift de volledige evaluatie door naar fase 4, maar acht het wenselijk dat de raad B&W nu al vraagt te bevestigen hoe en met welke frequentie deze informatie wordt aangeleverd. Als raad kunt u deze aanbeveling (her)bevestigen en wellicht aangeven dat in de drie keer per jaar ontvangen voortgangsrapportage deze aanbeveling daarin terug komt qua voortgang

Aanbeveling 6:

Organiseer jaarlijks een gesprek tussen de gemeenteraad en vertegenwoordigers van de gemeentelijke toegang en het voorliggend veld (jeugdconsulenten, gedragswetenschappers) om de praktijkwereld van de triagisten en de beleidswereld dichter bij elkaar te brengen.

B&W te verzoeken jaarlijkse bijeenkomsten tussen gemeenteraad en vertegenwoordigers van de gemeentelijke toegang en het voorliggend veld in te voeren dan wel structureel voort te zetten (aanbeveling 6 in het rapport).

Het college van Loon op Zand neemt deze aanbeveling over.

Aanbeveling 7:

Onderzoek of bij de ontwikkeling van het stevige lokale team (SLT):

- a. meer met andere gemeenten of zelfs regionaal samengewerkt kan worden.*
- b. spanning kan ontstaan tussen tijdelijke oplossingen en duurzame inzet.

B&W te verzoeken regionale samenwerking bij de doorontwikkeling van de SLT's te borgen en de duurzame inzet van professionals boven tijdelijke inhuur te stellen.

Alle gemeenten werken (sub)regionaal samen bij de doorontwikkeling van de Stevige Lokale Teams en streven naar duurzame inzet van professionals boven tijdelijke inhuur. De RMB acht het wenselijk dat de raad dit beleid bevestigt, gelet op de kwetsbaarheid die tijdelijke inhuur meebrengt voor de continuïteit en kennisopbouw in de uitvoering. Als raad kunt u B&W verzoeken regionale samenwerking bij de doorontwikkeling van de SLT's te borgen en de duurzame inzet van professionals boven tijdelijke inhuur te stellen

Kanttekeningen

-

Financieel

De uitvoering van de aanbevelingen heeft geen directe financiële consequenties voor de gemeente Loon op Zand. De aanbevelingen betreffen aanpassingen in werkwijze, besluitvorming en informatievoorziening die binnen de bestaande budgetten van het sociaal domein kunnen worden gerealiseerd. Eventuele kosten van externe audits (aanbeveling 1) worden nader in beeld gebracht als de raad besluit deze in te voeren.

Voortgang

De aanbevelingen zijn gericht aan alle vier de RMB-gemeenten: Goirle, Dongen, Hilvarenbeek en Loon op Zand. De RMB heeft de bevindingen en de bestuurlijke reacties voor alle gemeenten tegelijk gepubliceerd. Aanbeveling 7 betreft expliciet subregionale samenwerking in het kader van de regio Hart van Brabant. B&W wordt verzocht de gemeenteraad te informeren over de stand van zaken van deze samenwerking.

Communicatie

Het rapport "Normaal en selectief?" en dit raadsvoorstel worden door de RMB openbaar gepubliceerd op de RMB-website. De griffie draagt zorg voor de agendering en toezending aan de raad. B&W informeert de betrokken uitvoeringspartners (gemeentelijke toegang, SLT's, voorliggend veld) over de besluitvorming van de raad.

Bijlagen

1. Rapport “Normaal en selectief? Een kwalitatief onderzoek naar de werkwijze van de toegang tot jeugdhulp” van de RMB, inclusief bestuurlijke reacties en nawoord RMB (27 februari 2026)
2. Nota van bevindingen

presidium,
de secretaris,

de burgemeester,

Drs. Ing G.H. Logt

mr. D.S.C. Jansen

Ontwerpbesluit

De raad van de gemeente Loon op Zand;

gelezen het rapport “Normaal en selectief?” van de Rekenkamer Midden-Brabant d.d. 27 februari 2026

b e s l u i t :

1. Het college te verzoeken uitvoering te geven aan de aanbevelingen 1, 3, 5, 6 en 7 uit het rapport “normaal en selectief”, zoals opgenomen in bijlage 1 bij dit besluit in de bestuurlijke reactie van het college Loon op Zand op dit rapport d.d. 27 januari 2026, zijnde:
 - B&W te verzoeken deels externe audits bij de SLT's in te voeren als kwaliteitsinstrument voor normalisering en selectief gebruik ten gunste van afspraken met het medisch domein. (aanbeveling 1 in het rapport);
 - B&W te verzoeken de bestuurlijke uitgangspunten normalisering en selectiviteit uit 2021 te handhaven dan wel te herformuleren als: het bevorderen van eigen kracht en het benutten van algemene voorzieningen alvorens een beroep te doen op niet-vrij toegankelijke jeugdhulp. (aanbeveling 3 in het rapport);
 - B&W te verzoeken de gemeenteraad jaarlijks een overzicht te geven van de ontwikkeling van de vraag naar en de feitelijk verleende jeugdhulp, en daarbij aan te geven hoe normalisering en selectiviteit doorwerken in de verwijzingen. (aanbeveling 5 in het rapport);
 - B&W te verzoeken jaarlijkse bijeenkomsten tussen gemeenteraad en vertegenwoordigers van de gemeentelijke toegang en het voorliggend veld in te voeren dan wel structureel voort te zetten. (aanbeveling 6 in het rapport);
 - B&W te verzoeken regionale samenwerking bij de doorontwikkeling van de SLT's te borgen en de duurzame inzet van professionals boven tijdelijke inhuur te stellen. (aanbeveling 7 in het rapport);
2. Het college te verzoeken om de uitvoeringen die al reeds ingevoerd zijn in de gemeente Loon op Zand te borgen te weten aanbevelingen 2 en 4 uit het rapport “normaal en selectief”, zoals opgenomen in bijlage 1 bij dit besluit in de bestuurlijke reactie van het college Loon op Zand op dit rapport d.d. 27 januari 2026, zijnde:
 - B&W te verzoeken functiescheiding tussen beoordelen en verlenen van jeugdhulp structureel te borgen in de werkwijze van de Stevige Lokale Teams (SLT's), en de raad hierover te informeren. (aanbeveling 2 in het rapport);
 - B&W te verzoeken de gemeenteraad 3 maal per jaar te informeren over het effect van de verleende jeugdhulp. (aanbeveling 4 in het rapport);

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Loon op Zand van Raadsbesluit d.d. (wordt ingevuld door Griffie).

De raad voornoemd,

Voorzitter,

Griffier,